

Lavandin – planta înfocată a Mediteranei

Автор(и): Растителна защита
Дата: 16.09.2015 Брой: 9/2015

Cistusul este planta cu cel mai mare conținut de polifenoli din Europa.

Cistusul (*Cistus incanus*), numit și cist păros sau trandafirul stâncilor, este un gen de arbuști pereni joși, cunoscuți în primul rând pentru parfumul lor puternic și distinctiv, care amintește de chihlimbar, datorită conținutului ridicat de uleiuri esențiale din frunze. Planta este răspândită în regiunea mediteraneană. Se dezvoltă bine pe soluri foarte infertile – uscate, nisipoase și stâncoase, în special în zonele deluroase și montane însoțite. În Bulgaria, cistusul se găsește în principal în regiunea Munților Strandja. Planta este un arbust peren semprevirescent, semprevirescent sau subarbust, care crește de obicei în grupuri. Sunt cunoscute douăzeci de specii, fiecare cu caracteristici specifice proprii. Arbuștii sunt relativ joși – unele specii ating până la 1,5 m, în timp ce altele nu depășesc 0,5 m. Lățimea lor este de aproximativ 0,7–0,8 m. Frunzele sunt alungite, dispuse opus, au 5–7,5 cm lungime și aproximativ 2–2,5 cm lățime. Planta este

bogat acoperită cu flori, iar florile au cinci petale albe, roz, roz închis sau stacojiu, cu marginea spre stamine uneori având o nuanță mai închisă. Datorită asemănării puternice cu floarea măceșului, din familia Rosaceae, cistusul este uneori numit și "trandafir de stâncă". O floare individuală durează până la 8 ore – se deschide dimineața devreme și se ofilește înainte de apus, dar altele noi se deschid constant. Înfloarește în principal în mai și iunie, iar semințele se coc la sfârșitul lui iulie. Fructul este o capsulă cu mai multe semințe, de aproximativ 1 cm lungime. Semințele în sine sunt unghiulare, aspre și de culoare roșiatică-maronie. Diferitele specii de cistus au procente diferite de substanțe aromatice – la unele este de 2–5%, la altele ajunge până la 16%, dar de calitate inferioară.

Sursă bogată de polifenoli

Cea mai benefică componentă din cistus este cantitatea mare de polifenoli – uleiuri esențiale și rășini. Acest lucru îl face o materie primă valoroasă pentru industria cosmetică și de parfumuri. Aromele sale sunt folosite și în industria alimentară – pentru aromatizarea băuturilor, țigaretelor și produselor de patiserie. Recent, este din ce în ce mai folosit ca supliment alimentar, datorită efectelor sale puternice antioxidante și antiinflamatorii dovedite. Plantațiile de cistus pot fi exploatate timp de cel puțin 25 de ani. În scopuri comerciale, se folosesc lăstari de un an, care se recoltează la sfârșitul lui mai și începutul lui iunie. S-a stabilit că frunzele conțin cea mai mare concentrație a componentei aromatice – aproximativ 20%, în partea superioară a ramurilor tinere – aproximativ 9–10%, iar în tulpină – foarte puțin. Arbustul este apreciat și ca plantă meliferă, care atrage albinele și conferă miereului un parfum specific.

Planta care se autoaprinde

Prezența unei cantități mari de uleiuri aromatice are o funcție de protecție pentru plantă. Aceasta crește pe terenuri cu fertilitate scăzută și aproape defrișate. Pentru a se proteja de animalele care pasc, planta produce arome puternice care le irită nasul și le resping de la frunzele ei, altfel succulente.

Unele specii de cistus merg și mai departe. Ele manifestă un comportament destul de ciudat și dramatic, exprimat prin autoaprindere.

Când planta devine prea bătrână sau când competiția pentru un teritoriu crește foarte mult, ea nu "așteaptă" ca tulpina ei să se usuce și să se descompună complet. La sfârșitul verii, când semințele au fost deja împrăștiate și soarele este la cel mai mare căldură, planta începe să producă o cantitate mai mare de polifenoli. Aceștia se răspândesc ca o ceață invizibilă nu doar în jurul plantei emitente, ci și în zona înconjurătoare. Polifenolii conțin componente ușor inflamabile. Când temperatura depășește 30°C și concentrația lor crește, aceștia se aprind în curând, cuprinzând arbustul deja îmbătrânit și semiuscă, dându-i foc, dar împreună cu el aprind și întregul grup de plante care s-a format în acel loc. Plantele ard repede, dar semințele supraviețuiesc. Mai presus de toate, rămân semințele de cistus, deoarece acestea sunt cel mai bine protejate

împotriva temperaturii ridicate și a flăcării directe. Mai mult, temperatura ridicată acționează ca un iritant, ca un stimulent care crapă învelișul protector al seminței și îi permite să germineze foarte curând după focul de scurtă durată. Noile plante tinere cresc pe un teren complet gol, aproape fără competiție și pe un sol bine fertilizat cu cenușă de lemn.